

Radio Študent, Ljubljana

20-11-2007

Zala Dobovšek

Še enkrat o zavisti

Ne kot jaz, druga verzija zavisti Vie Negative, je bila po minuli čezmejni turneji nam premierno predočena 16. novembra v Gledališču Glej. »Zavistno interpretacijo« mednarodne zasedbe sta formirali tako premočrtna ilustrativnost in suho pripovedovanje kot tudi seveda ekscesno pretiravanje. Sklepni obračun, ki se je nahajal nekje med neokusnostjo, radovednostjo in muko, pa se je presekal na zenitu suspenza.

Če se je predhodna predstava o zavisti Štiri smrti preko biblične sheme v interpretaciji posluževala kolektivnega in elementarnega izvora zavisti, je Ne kot jaz zasnovana dosti bolj specifično in z ožjim vsebinskim stališčem. Zavistna destrukcija Drugega se izvaja predvsem preko nekontroliranega gneva, podlih komentarjev in fizičnega ogrožanja, če smo konkretnješi - mrcvarjenja okončin.

Vsakemu od treh performerjev je dodeljena njemu prepoznavna zavistna drža. Vlogo ciničnega, privoščljivega in duhovitega pripovedovalca prevzame Boris Kadin. Oblečen v gosposki frak in kot najbolj vešč dobrih zgodb postane interni moderator, ki skrbno postavlja scenske postavitve in jih sproti pojasnjuje. Relativno fiksni prostorski zarisi intimnih večerij za dva pa sam dogodek puščajo na imaginarni ravni. Gledalec si mora ob spremljevalnih (romantičnih) pesmih, ki naj bi najbrž vzbujale kolektivne impulze, sam predstavljati predvidene partnerske situacije in njihova disfunkcionalna razmerja.

To nizanje navideznih gibajočih slik, ki zavzame dobršen del predstave, pa žal počasi postaja suhoparno, izčrpano in zoprno ponavljajoče. Tudi poseg v samo občinstvo - angažiranje dveh oseb, da zasedeta prazna stola in mizo - izpade kot prisiljen odvod v hipno prekinitve fikcije oziroma njen priliv v realnost. Povzroča sicer smeh, a na povsem osebni ravni in ne na vsebinskem nivoju uprizoritve.

Še pravi čas uleti zavistno podkrepljena Iva Burčul, sicer predhodno označena kot redkobesedna plesalka, ki ... zna pač presunljivo plesati. Minimalistično pokrita s simboličnimi zelenimi solatnimi listi na odru razbije prav vse, kar se razbiti da. Razsut odrski prostor se tako spremeni v kaotični zmazek črepinj, madežev in zavistne pobesnelosti.

Večinsko premočrtnost dogajanja reši pravzaprav zaključni prizor - razvpita in moralno sporna "igra z noži". Uvod vanjo je dobro samopromocijsko dodelan s projekcijami in prebiranjem

izdanih kritik, ki so v omenjenem dvoboju videle predvsem simbol ideološkega spopada med državljani »bratskih republik«. Kot nalašč za ogrevanje občinstva torej. Za nože namreč poprimeta že omenjeni (Hrvat) Boris Kadin in pa (Srb) Kristian Al Droubi, ki v prizor vstopi odet v elegantno črno obleko ter ravnokar sveže in kompletno zdepiliran.

Ker se za dodatno nazornost etiketirata še z malimi zastavicami držav, ki jih »zastopata«, pri javnih odzivih seveda niso mogli mimo opazke, da se je česa takega zmožen domisliti le Slovenec. Pa vendar, več kot očitno je bilo, da ustvarjalce takšen odziv javnosti dela še bolj ponosne in zadovoljne, saj je to dokaz, da sledijo in so vdani svojim centralnim kreativnim nagonom.

Krvi je bilo, glede na predhodne izvedbe, tokrat le za vzorec. Toliko, da se je vedelo, da se gredo »zares«. Igra se ni končala pri zadnjem nožu, saj je prej povsem legitimno intervenirala njihova producentka Špela Trošt. Ostaja pa vprašanje, ali je bila izbira trenutka prekinitve njen klic solidarnosti ali le načrtovani ukazovalni poziv.

Je torej zavist v umetnosti in med ustvarjalci res tako krvoločna in rivalstvo tako prisotno in čvrsto, da bi lahko z nožem rezali zrak? Po številu razbitih krožnikov, kopici latentno kljubovalnih impulzov ter že skoraj nespodobnem apetitu po izničenju »nekoga kot jaz«, najbrž že.

Če je bil dejanski koncept predstave, da na principu nebrzdane zavisti resnično uniči samo sebe, potem ji je to nedvomno uspelo. Da le ni bila to ena izmed tistih hvaležnih predpostavk, ki bi si jo potemtakem (kot rezervo) želela imeti prav vsaka uprizoritev pod soncem.

Kdo ve, morda se je po(zav)istovetila tudi Zala Dobovšek.